

RADICS VIKTÓRIA

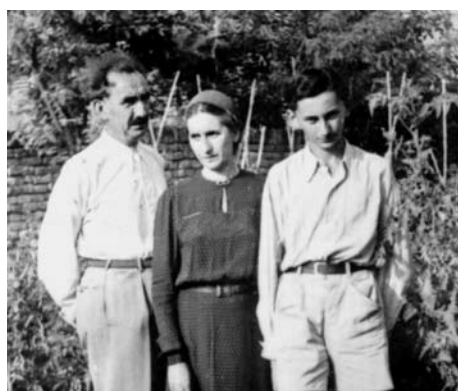
A Pekić-óceán

Amikor Borislav Pekić 1992-ben meghalt, tizenkét szerb író halt meg vele, mondják Szerbiában. Egy regényíró, egy novellista, egy krónikás, egy memoáriró, egy drámaíró, egy forgatókönyvíró, egy sci-fi író meg egy thriller-szerző, egy utópista meg egy antiutópista, egy naplóíró meg egy esszéista... és folytathatnánk. A felsorolást a beszélgetés műfajával zárhatnánk le, mert Pekić ebben az élő műfajban is remekelt.

Borislav Pekić a versen kívül minden irodalmi műfajban otthon volt, életműve hatalmas, hagyatéka szinte áttekinthetetlen. Annyit írt, mintha kétszáz évet élt volna. Az irodalomtörténészek „Pekić-óceánról” beszélnek. Írói termékenysége magasrendű intellektualizmussal és enciklopédikus műveltséggel párosult. Mint mondják, bibliai energiával és műveltséggel rendelkezett. Dialogikus alkat volt, nem túlzás: egész életében folyamatos párbeszédet folytatott a világgal, az eszmékkel, a szellemekkel és az intellektusokkal. Moralista volt: az etikai és politikai kérdések folyamatosan lebilincseltek, akárcsak a történelem. Régi vágású gentleman – a szerb irodalomban Andrić után ő a legpolgáribb úriember: visszafogott volt, elegáns és szellemes, nem csak beszélni, másokat meghallgatni, nem csak írni, olvasni is tudott. Azt hiszem, Danilo Kiš mellett ő a legtudatosabb és -habzsolóbb olvasó az újabb szerb irodalomban. Mindenevő betűfaló volt, de kritikus, nagyigényű szellem, akinek a gondolkodás volt az élete.

Sokkötetes történelmi regényeket írt, melyekben a történelem és a legenda, a kutatásokon alapuló történetírás és a fantazmagória találkoznak. Ő írta meg Szerbiában az első kifejezetten polgári regényt a belgrádi nagypolgárság egykori életéről. De vonzotta az abszurd is, a tragikomikum is, és írt thrillert, valamint antropológiai sci-fit, írt játékosan szellemes, satirikus történelmet, rémtörténeteket, négy kötetben összegyűjtött levelei pedig felérnek egy opus magnummal. Naplói ma elsőrendű dokumentumok nemcsak róla, hanem a korról is.

Pekić Montenegróban született 1930-ban, és Londonban halt meg, húsz évig tartó emigráció után. Közben élt Horvátországban és a Vajdaságban is, Újbecsén és Bánátban, és Montenegróba is visszatért. Belgrádban végezte iskoláit, majd öt évig politikai fogoly volt. A börtönévek egy életre szóló tapasztalatot jelentettek számára, és természetesen irodalmi anyagot. Az önkéntes emigrációban, Londonban is folyton-folyvást olvasott és írt, két nyelven, és nap mint nap tartotta a kapcsolatot hazájával. A szerb nacionalizmus legutóbbi kitörése idején a demokratikus ellenzékhez tartozott. Pekić nagy demokrata volt, és állandóan gondolkodott arról, hogy ez voltaképpen mit is jelent. 2007. október 23-án Belgrádban az író

politikai nézeteiről tartott konferencián egyetértettek abban, hogy a demokrácia mindennapi kenyeré volt, eszme, melyben maradéktalanul hitt, amelyért az életét is kockára tette. De Borislav Pekić nem volt politikus – felvilágosodott idealista gondolkodó volt, a nagy francia enciklopédisták talán utolsó európai utódja. ■

